

نگاهی به ساختار و کارکرد مجلس شورای ملی

(دوره‌های نوزدهم و بیستم)

(مجموعه مقالات پنجمین همایش تخصصی تاریخ مجلس)

به اهتمام

علی طهری

کتابخانه، رده و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران - ۱۳۹۴

- سرشناسه: ططری، علی، ۱۳۵۷.
- عنوان و نام پدیدآور: نگاهی به ساختار و عملکرد مجلس شورای ملی (دوره‌های نوزدهم و بیستم) (مجموعه مقالات پنجمین همایش تخصصی تاریخ معاصر) / به اهتمام علی ططری.
- مشخصات نشر: تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۹۴.
- مشخصات ظاهری: ۶۳۹ ص.
- فروست: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ ۴۲۰.
- شابک: 978-600-220-235-2.
- وضعیت فهرست‌نویسی: فیپای مختصر.
- یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.
- شناسه افزوده: ایران. مجلس شورای اسلامی. کتابخانه، موزه و مرکز اسناد.
- شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۵۹۲۰۳.

نگاهی به ساختار و کارکرد مجلس شورای ملی
(دوره‌های نوزدهم و بیستم)
(مجموعه مقالات پنجمین همایش تخصصی تاریخ مجلس)
به اهتمام علی ططری

ویراستار: روح‌الله طهمورثی

طراح جلد: مریم اکبرزاده

نمود خوانی: فریناز متشرعی

رنگ فنی: نیکی ایوبی‌زاده

شماره انتشار: ۴۲۶

چاپ اول: ۱۳۹۴/۵/۲

شماره پان: ۱۰۰

بها: ۰۰۰۰۰ ریال

شابک: 978-600-220-235-2

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار کتابخانه، موزه
و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی است.

انتشارات و توزیع:

خیابان مجاهدین اسلام، نبش کوچه آجان‌لو، ساختمان پلیس ۱۰۰،
طبقه سوم؛ تلفن: ۳۳۵۴۸۱۴۷

نشانی سایت اینترنتی: www.ical.ir

نشانی پست الکترونیکی: Pajooreshlib@yahoo.com

عنوان صفحه

۱۱	پیش‌گفتار علی ططری
۱۳	گزارشی از پنجمین همایش تخصصی تاریخ مجلس (۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۳) فاطمه امیری نری

۲۱	تأثیر شرایط اجتماعی - سیاسی بر مجلس نوزدهم در تصویب لایحه اصلاحات ارضی زهره آذرنیوش چلچله مریم صادقی
۳۷	نگرش نمایندگان مجلس نوزدهم نسبت به حقوق اجتماعی زنان و انعکاس آن در خواندنیها زینب اسکندری مجلس نوزدهم
۵۵	و نقش آن در تجدید ظهور دولت مطلقه پهلوی علی باقری دولت‌آبادی علی تشنه‌دل
۷۳	مجلس نوزدهم و تحولات سیاسی خاورمیانه حمید بصیرت‌منش لیلا حیدری باطنی
۱	تأثیرات نوسازی دولت پهلوی بر ترکیب نمایندگان دوره بیستم مجلس شورای ملی رضا بیگدلو کوروش صالحی
۱۲۱	لایحه اصلاح قانون منع کشت خشکاش و استعمال تریاک در مجلس نوزدهم مرضیه بیگی‌زاده اسناد منتشر نشده
۱۳۹	از تأثیر افشاگری‌های مردم و نمایندگان حوزه‌های مرند و میاندوآب در انحلال مجلس بیستم شورای ملی سیدمسعود پیمان سروز رفیع‌نادر

۱۶۱	کابینه‌های تشکیل شده در مجلس نوزدهم و عملکرد اقتصادی آن‌ها
	سیدبهران تفسیری
۱۷۵	روند تشکیل سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) با تکیه بر اسناد دوره بیستم مجلس شورای ملی
	فائزه توکلی
۱۸۷	مجلس نوزدهم و نخستین سرشماری عمومی ایران
	مریم ثقفی
۲۰۹	پایگاه طبقاتی نمایندگان دوره نوزدهم مجلس شورای ملی و نقش آن‌ها در عملکرد این مجلس
	علی‌اکبر جعفری
	مینا معینی
	بهمنار قائدشرفی
۲۳۹	بررسی بازنگری قانون اساسی در دوره نوزدهم در اصول معطوف به مجلس شورای ملی
	علی‌اکبر جعفری ندوشن
	مریم ضیائی‌نسب
۲۵۱	عملکرد مجالس نوزدهم و بیستم شورای ملی در حوزه اصناف و نظام صنفی
	محمد جمالو
۲۶۵	بررسی مسئله نفت ایران در مجالس نوزدهم و بیستم شورای ملی
	محمد حسن‌نیا
	محبوبه شرفائی
۲۸۱	رابطه تصویب قانون تشکیل ساواک با قانون امنیت اجتماعی در مجلس نوزدهم
	حسین خمسه‌ای
۲۹۹	تبیین و بررسی نقش و جایگاه احزاب دولتی در ساختار سیاسی حکومت پهلوی دوم
	مرتضی دهقان‌نژاد
	علی جعفری
	مرضیه یحیی‌آبادی

- ۳۲۳ مجلس نوزدهم شورای ملی و عشایر
مریم رفیعی وردنجانی
عملکرد مجلس بیستم
- ۳۴۳ در زمینه امور بهداشتی و درمانی
ناهید زندی صادق
مهديه موحدی فر
مجلس و لایحه تأسیس
سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک)
حسن زندیه
مسعود آدینه‌وند
رقابت‌های آمریکا انگلیس
- ۳۷۹ و بحران‌های سیاسی مجلس نوزدهم و بیستم
عباس سرافرازی
واکنش روحانیون نسبت به تصویب لایحه اصلاحات ارضی
در مجالس نوزدهم و بیستم
علیرضا سمیعی اصفهانی
سارا اکبری
- ۴۱۹ چگونگی شکل‌گیری بنیاد پهلوی
فرهاد سهامی
بررسی عملکرد نمایندگان کرمانشاه
در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی
مبارکه علی‌نیا
فاطمه دولتیاری
بررسی رأی اعتماد به نخست‌وزیران
در مجلس نوزدهم شورای ملی
نگار فرامرزی
- ۴۳۵ چگونگی برگزاری انتخابات نوزدهمین دوره مجلس شورای ملی
در استان کرمانشاه
ناهید کشنمند
شمس‌الدین امرایی
عملکرد مطبوعات کرمان
در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی
زهرا گلستانی حتکنی
- ۴۵۵
- ۴۶۹
- ۴۸۷

- زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر
اعلان آزاد بودن انتخابات مجلس بیستم توسط شاه
۵۰۱ یحیی مرادی سرابی
بررسی عملکرد وزارت فرهنگ
در مجلس نوزدهم
۵۱۹ توران منصوری
الهام رجایی
بررسی قانون موافقت‌نامه فرهنگی ایران
با دولت‌های هم‌زمان در حوزه آسیا
۵۴۳ (باتکیه بر اسناد مذاکرات مجلس نوزدهم)
نسرین میرانجری
بررسی تأثیر عملکرد جبهه ملی و دانشجویان
بر وقایع مجلس بیست
۵۶۳ فاضله نصراللهی
زینب مختاری
پرسش‌های نمایندگان مجلس از دولت
در دوره نوزدهم مجلس شورای ملی
۵۷۵ عباس نوروزی

حیات مجلس نوزدهم و بیستم، فراز و فرود چندانی نداشت و پژوهش‌های انجام گرفته در همایش پنجم بیشتر پیرامون مسائل انتخاباتی این دو دوره بود. از سوی دیگر، تحقیقات و پژوهش‌هایی که پیرامون عملکرد این دو مجلس تاکنون انجام پذیرفته، بسیار محدود است؛ به این دلیل که بسیاری از اسناد این دوره از حیات مجلس، صرفاً طی پنج سال گذشته در مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی سازماندهی شده و بالطبع انعکاس آن در پژوهش‌ها و مقالات همایش پنجم قابل مشاهده است؛ گرچه پیش از آن عملاً دسترسی به آن‌ها غیرممکن به نظر می‌رسید؛ از سویی دیگر، افکار عمومی پژوهشگران و نیز رویکرد مراکز پژوهش و دانشگاهی به عملکرد این مقطع از حیات مجلس شورای ملی تاکنون به شیوه نوین، معطوف نشده بود. با این وجود، بی‌گمان همایش پنجم مجلس یکی از جدی‌ترین گردهمایی‌ها برای بررسی این دوره از حیات مجلس شورای ملی به شمار می‌آید؛ به طوری که بعد از شکل‌گیری کمیته علمی و اجرایی همایش و اعلام فراخوان، میزان مقالات ارسالی، بسیار بیشتر از حد انتظار بود. در روز برگزاری همایش نیز تعدادی از مقالات برگزیده از سوی کمیته علمی، با سخنرانی نویسندگان آن‌ها ارائه گردید. مجموعه این پژوهش‌ها می‌توان به این عناوین اشاره نمود: «شرایط ایران در انتخابات مجلس نوزدهم بر اساس گزارش‌های مأموران انگلیسی، با تکیه بر گزارش منتشرشده آن لمبتون»، «پایگاه طبقاتی نمایندگی مجلس نوزدهم شورای ملی و نقش آن‌ها در عملکرد این مجلس»، «رویکرد نمایندگان مجلس نوزدهم به اقتصاد بر اساس تحلیل مذاکرات مجلس شورای ملی»، «تأثیرات نوسازی دولت پهلوی بر ترکیب نمایندگی مجلس نوزدهم»، «بیستم مجلس شورای ملی» و ... و بخش دوم همایش پنجم نیز برای نخستین بار به میزگرد تخصصی پیرامون انتخابات ادوار نوزدهم و بیستم اختصاص یافت.

به هر روی مجموعه پیش رو به حاصلاً فراخوان پنجمین همایش تاریخ مجلس است. دربردارنده ۳۱ مقاله برگزیده همایش مذکور است که از میان دهها مقاله ارسالی و توسط کمیته علمی انتخاب گردیده است. در این مجال، بی‌مناسبت نیست از تمام پژوهشگران و محققانی که در همایش پنجم، با ارائه مقالات خود کمیته علمی و اجرایی را مساعد نمود، مراتب قدردانی خود را اعلام نمایم و بی‌گمان آنچه امروز به عنوان مجموعه مقالات پنجمین همایش مجلس به فرهیختگان ارجمند تقدیم می‌گردد، حاصل تلاشی جمعی است که نزدیک به ۵۰۰ نفر از عزیزان در این مشارکت داشته‌اند؛ اعم از کسانی که مقالات و چکیده مقالات را نگاشته‌اند و یا دوستانی که با قدوم خود در سیام اردیبهشت ۱۳۹۳ ساختمان مشروطه و گردهمایی علمی مزبور را مزین نمودند. آرزومند میزبانان و مسئولان گرانمایه در همایش‌های آتی نیز هستیم.

سخن پایانی نیز هم‌چون گذشته، به قدردانی از همکاران ارجمند کتابخانه، مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی که همواره با همدلی و همراهی خود مساعد برگزاری کارگاه‌ها، ارائه اختصاص دارد؛ از همکاران مرکز اسناد نیز به سبب تلاش‌های مستمر و مداوم ایشان سیاست‌گذاران و اسناددبیرخانه و کمیته اجرایی به ویژه سرکارخانم زهرا جعفری مسئول دبیرخانه همایش و نیز از جانب آقای روح‌الله طهمورثی که مجموعه حاضر را ویراستاری نموده‌اند و سرکار خانم فریناز متشرعی که نمونه‌خوانی آن را پذیرفته‌اند، تشکر می‌نمایم.

علی ططری